

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: **1 MAR 2012**
Vår ref.: NVE201100030-21 kv/pelh
Arkiv: 312 / 026. D1A2B
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Pernille Lund Hoel
22 95 94 97

Innstilling vedrørende søknad om regulering av Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn i Sirdal kommune, Vest-Agder

NVE anbefaler at Småkraft AS får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 8 til regulering av Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn. Vi anbefaler at tillatelsen gis på de vilkår som følger vedlagt.

Etter en helhetsvurdering av omsøkte planer og innkomne uttalelser, finner NVE at fordelene og nytten ved regulering av Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, og at § 8 i vassdragsreguleringsloven dermed er oppfylt. Innstillingen er gitt på grunnlag av søknaden, utredninger, innkomne merknader og egne vurderinger. Vår vurdering forutsetter gjennomføring av avbøtende tiltak.

NVEs sammenstilling av saken

Småkraft AS søker om å regulere Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn for å øke produksjonen i de eksisterende kraftverkene Oftedal I og Oftedal II. Reguleringen vil kunne øke midlere årsproduksjon med 2,22 GWh i Oftedal I og 1,04 GWh i Oftedal II, og vil dermed samlet kunne øke årsproduksjonen med 3,26 GWh.

De omsøkte planene innebærer en regulering av Kleivvatn med 1,5 m (0,5 m heving og 1 m senking), Røysevatn med 0,8 m (0,5 m heving og 0,3 senking) og Botnevatn med 0,4 m (0,5 m heving). Det eneste fysiske arbeidet i forbindelse med reguleringen er påbygging av eksisterende dam med 0,5 m der hvor Kleivvatnet renner ut i Heiåni. Det vil ikke bli behov for nye veier, bygninger eller kraftledninger.

Utbygging i et vassdrag som allerede er betydelig påvirket av regulering og kraftutbygging er i tråd med sentrale styringssignaler, og bidrar til en fornuftig ressursutnyttelse. Vi registrerer at man, gjennom å regulere Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn, vil oppnå ny fornybar kraftproduksjon med små inngrep.

Det har ikke kommet inn noen innvendinger mot planene om regulering. Sirdal kommune og Fylkesmannen i Vest-Agder er positive til at det gis konsesjon forutsatt at det settes vilkår som tar nødvendige miljøhensyn i anleggs- og driftfasen. Spesielt er det ønske om at man holder vannstanden så stabil som mulig i hekkeperioden for rødlistarten svartand mellom begynnelsen av mai og midten av

E-post: nve@nve.no, Internett: www.nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Telefaks: 22 95 90 00

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Drammensveien 211
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER
Telefon: 72 89 65 50

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK
Telefon: 76 92 33 50

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG
Telefon: 33 37 23 00

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE
Telefon: 57 83 36 50

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR
Telefon: 62 53 63 50

juni. Sirdal kommune ber også om at det skiltes tydelig at innsjøene er regulert og at isforholdene kan være usikre om vinteren. Grunneier Ravnevatn er bekymret for adkomst til sin hytte om vinteren som følge av usikre isforhold. Småkraft AS opplyser at samtlige grunneiere har inngått avtale om det omsøkte tiltaket, og at omsøkte manøvreringsregime har tatt hensyn til grunneiernes ønsker.

Basert på informasjon i søknad, fagutredninger og høringsuttalelser, vil de negative virkningene av prosjektet være små. Med avbøtende tiltak knyttet til skilting av isforhold og restriksjoner på kjøremønster mht. hekkende fuglearter, vil negative virkninger for friluftsliv og naturmangfold i stor grad kunne reduseres.

Etter NVEs vurdering er saken tilstrekkelig opplyst gjennom utredningene for de ulike fagtema. I tillegg har NVE mottatt nyttig informasjon gjennom høringsuttalelser. Samlet sett vurderer NVE at innhentet kunnskap er tilstrekkelig som beslutningsgrunnlag.

Etter en helhetsvurdering av planene, resultatene fra konsekvensutredningene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og nytten ved regulering av Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. NVE anbefaler at Småkraft AS får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 8 til regulering av Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn. Vår vurdering forutsetter gjennomføring av avbøtende tiltak, jf. forslag til konsesjonsvilkår.

Søknaden

NVE mottok søknad fra Småkraft AS den 7.4.2011 hvor det søkes om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 8 for å regulere Kleivvatn med 1,5 m, Røysevatn med 0,8 m og Botnevatn med 0,4 m.

I det følgende refererer vi fra sammendrag av søknaden. Søknaden i sin helhet følger innstillingen som vedlegg.

"Ofteidal I og II kraftverk fikk konsesjon 14. mars 2005. Kraftverkene er bygget og har vært i drift siden 2007. Ofteidal I har inntaket i Kleivvatn. Overløpet i Kleivvatn ligger på kote 448,0 moh. Ofteidal I og II kraftverk ønsker å regulere Kleivvatn med til sammen 1,5 m, dette gjøres ved å senke vannstanden med 1,0 m til LRV = kote 447,0 moh og heve vannstanden til med 0,5 m til HRV = kote 448,5 moh, dvs. samlet regulering 1,5 m.

Regulering av Kleivvatn vil også medføre regulering av innsjøene Røysevatn (vil variere mellom kote 447,7 moh til HRV, dvs. 0,8 m) og Botnevatn (vil variere mellom kote 448,1 moh til HRV, dvs. 0,4 m).

Reguleringen vil medføre en økt produksjon i Ofteidal I på 2,22 GWh/år og en økt produksjon på 1,04 GWh/år i Ofteidal II, dvs. en samlet produksjonsøkning på 3,26 GWh/år. Med en utbyggingskostnad på 3,0 millioner kroner gir dette en utbyggingspris på 0,9 kr/kWh.

Det forutsettes slipp av minstevannføring på 100 l/s i Heiåni hele året, dette i samsvar med konsesjonsvilkårene for Ofteidal I."

Hoveddata for reguleringen

Søknaden gjelder regulering av innsjøene Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn. Kraftverkene Oftedal I og II vil bestå slik de gjør i dag med tekniske installasjoner, rørgater og inngrep.

Tab 1. Hoveddata for reguleringen

Magasin	
Magasinvolum (HRV – LRV)	0,935 mill. m ³
HRV	448,5 moh
LRV	447,0 moh
Produksjon	
Produksjon, magasin	2,22 GWh (Oftedal I) + 1,04 GWh (Oftedal II)
Produksjon magasin total	3,26 GWh
Økonomi	
Utbyggingskostnad	3,0 mill. kr
Utbyggingspris	0,9 kr/kWh

Tekniske inngrep

Reguleringen medfører ingen endring i eksisterende rørgate, det er ikke planlagt bygging av tunnel og eksistere kraftstasjoner skal ikke endres. Søker opplyser om at det allerede er bygget anleggsvei opp til inntaket, og at det ikke er behov for ytterligere veibygging. Det vil heller ikke være behov for permanent massetak/deponi. Videre opplyser søker om at det er nettkapasitet for å få ut strømlasten for både Oftedal I og II og det vil ikke være behov for nye kraftlinjer. Det eneste tekniske inngrepet blir påbygging på eksisterende dam med 0,5 m.

Virkninger for kraftproduksjon i Oftedal I og II

Utbyggingskostnader er beregnet til ca. 3 mill. kr. Beregnet økning i produksjon pr. år som følge av utbyggingen er ca. 3,26 GWh.

Høring og saksbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. NVE mener saken er tilstrekkelig opplyst gjennom søknad og høring av søknaden, og har derfor ikke sett behovet for befarung i området.

Innkomne merknader

I det følgende refererer eller oppsummerer vi de viktigste synspunktene som fremkommer i høringsuttalelsene (figurer, foto, og vedlegg er ikke tatt med). Der synspunkter er knyttet sammen med krav til vilkår for en eventuell konsesjon er disse kravene delvis gjengitt her. Alle vesentlige krav om vilkår vil bli nærmere drøftet i avsnitt om "Merknader til konsesjonsvilkårene etter vassdragsreguleringsloven" senere i innstillingen. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Sirdal kommune (23.6.2011) er positive til en regulering av Kleivvatn, Botnevatn og Røysevatn. Kommunen kommer med følgende vurdering av det omsøkte tiltaket:

"Sirdal kommune har utarbeidet en egen temaplan for mikro-, mini- og småkraftverk. Planen ble godkjent av kommunestyret den 26.april 2007. Gjennom planarbeidet har kommunen fått en god oversikt over potensialet for utbygging av mindre kraftverk og konfliktgrad for de ulike prosjektene. For å sikre at utbyggingen ikke går på bekostning av viktige verdier knyttet til landskap, naturmiljø, kulturmiljø, friluftsliv og nærmiljø, har kommunen utarbeidet egne retningslinjer og veiledende krav til avbøtende tiltak. Planarbeidet tok imidlertid ikke høyde for regulering, noe som er relativt nytt i forbindelse med småkraftverk. Innholdet i retningslinjene vil likevel være relevante ved en vurdering av konkrete prosjekter.

I utgangspunktet er vi positive til regulering av småkraft, fordi regulering bidrar til økt produksjon av ny fornybar energi og økt verdiskapning for lokalsamfunnet. Regulering av vannene vil gi en samlet produksjonsøkning på 3,26 GWh/år til om lag 0,9 kr/KWh, og er således et godt samfunnsøkonomisk prosjekt. Alle investeringer i fornybar kraftproduksjon fører også til inngrep i natur, slik tilfellet også er for regulering. Fordelene ved en regulering må således vurderes opp mot ulempene.

Det legger seg normalt is på innsjøene, og med variasjon i vannstandene gjennom vinteren, er det mer fare for utrygg is i overgangen mellom land og vann. Dette vil være negativt i forhold til ferdsel i området på vinterstid. På den annen side må dette måles opp mot bruksintensiteten i området. Etter vår vurdering er bruken av lokal karakter. Det er ikke regionale eller nasjonale friluftsinnteresser i området. I forbindelse med en regulering må det skiltes tydelig at innsjøene er regulert og at is forholdene kan være usikre.

En reguleringshøyde på inntil 1,5 meter vil i varierende grad være negativt også for biologisk mangfold knyttet til vannene. Virkningene av vannstandsendingene på vegetasjonen rundt Botnevatn blir ubetydelig, mens reguleringsssonen rundt Røysevatn og Kleivvatnet blir større. Den nedre delen av den nye reguleringsssonen vil ha lengst sammenhengende perioder under vann. Den øvre delen av reguleringsssonen vil bare være under vann i relativt korte perioder og trolig bli lite påvirket, mens det på sikt sannsynligvis vil bli noe utvasking av den nedre delen. Heving av vannstanden i perioden 10. mai til 10. juni kan føre til redusert hekkesuksess for ande- og måkefugler. For å redusere virkningen av neddemming på planter i strandsonen vil det være gunstig å kjøre kraftverket med størst mulig last i perioder med høy vannstand, slik at vannivået i innsjøen raskt kommer ned til et stabilt nivå, og perioden med neddemming reduseres. For å redusere negative virkninger på fugl som hekker i reguleringsssonen vil det være gunstig å la være å heve vannstanden i perioden primo mai til medio juni.

Reguleringen vil også gi mindre flomvannføring i Heiåni, og således redusert opplevelseskvalitet av dette landskapselementet. Heiåni har allerede redusert vannføring på grunn av eksisterende kraftutbygging. Tiltaket vil redusere vannføringen med 12 % i forhold til dagens situasjon, noe som isolert sett er negativt for opplevelsesverdien. På den annen side er det stort sett de små flomtoppene som uteblir eller reduseres i mengde, mens de store flomtoppene vil være omtrent som før. Det er ikke forventet noen tilgroing av elvekantene."

Fylkesmannen i Vest-Agder (29.8.2011) kommer med følgende vurdering av den omsøkte reguleringen:

"Sirdal kommune vedtok i 2007 Kommunedelplan for mikro-, mini- og småkraftverk. Regulering er ikke et tema i kommunedelplanen, men planens retningslinjer for å ivareta miljøhensyn ved søknadsbehandling av slike kraftverk er likevel relevante i saker som dette. Vi finner ingen direkte konflikter når prosjektet vurderes opp mot disse retningslinjene. Det er i dag en minstevannføring på 100 l/s i elva nedstrøms Kleivvatn. Denne endres ikke av den planlagte utbyggingen.

Selv reguleringen vil medføre en utvaskingssone som gir et negativt visuelt inntrykk. Virkningene av vannstandsendingene på vegetasjonen rundt Botnevatn blir noe mindre enn rundt Røysevatn og Kleivvatn siden reguleringssonen rundt disse blir større. Utvaskingen vil i hovedsak foregå i den nedre del av den nye reguleringssonen. Den øvre delen vil trolig bli lite påvirket.

Området er en del av et større sammenhengende regionalt viktig friluftsområdet. Når det gjelder bruken av området antar vi likevel at denne i det vesentlige er av lokal karakter. En regulering vil gi usikker is vinterstid. Det må derfor skiltes slik at de som bruker området blir kjent med dette. Vi kjenner ikke til andre viktige miljøinteresser i dette området.

Etter vår vurdering vil en regulering som i denne saken ikke medføre vesentlige ulemper for regionale og nasjonale miljøinteresser. Vi anbefaler likevel at de avbøtende tiltakene som er nevnt i konsekvensutredningen gjennomføres. Dette innebærer:

- *At det tas nødvendige miljøhensyn under anleggsarbeidet*
- *At kraftverket kjøres med mest mulig last i perioder med høy vannstand, slik at vannivået i innsjøen raskt kommer ned til et stabilt nivå, og perioden med neddemming reduseres*
- *At vannstanden ikke heves fra starten av mai til midt i juni av hensyn til fugl som hekker i reguleringssonen*

Statnett (10.6.2011) informerer i sin høringsuttalelse om at de har søkt konsesjon for spenningsoppgradering av 300 kV ledningene Feda-Tonstad I og Feda-Tonstad II som går gjennom området. I tillegg har Statnett v/ Nord.Link og NorGer konsesjonssøkt en likestrømsledning som går parallelt med disse. Statnett kan ikke se at reguleringen av Kleivvatn, Botnevatn og Røysevatn er i konflikt med dagens eksisterende ledningsanlegg eller Statnetts konsesjonssøkte tiltak. Videre skriver Statnett at dersom damarbeidene gjennomføres i samme periode som Statnett forventer å bygge sitt anlegg, bør planene til Småkraft AS og Statnett koordineres. Spesielt gjelder dette transportbehov langs veien fra Oftedal.

Statens vegvesen (27.7.2011) kommer med følgende i sin høringsuttalelse:

"Statens vegvesen har ingen merknader til omsøkt regulering i vassdrag øst for Oftedal, der eneste fysiske inngrep vil være en heving av eksisterende dam ved Kleivvatn med 0,5 m."

Norsk Maritimt Museum (6.6.2011) skriver følgende:

"Om det under tiltaket oppdages kulturhistorisk materiale som kan være vernet eller fredet (for eksempel vrakdeler, keramikk, bearbeidet flint, glass, kritt Piper eller annet), må museet varsles, jfr. kml § 14 tredje ledd. Tiltakshaver plikter å underrette den som skal utføre arbeidene om dette, men står også selv ansvarlig for at det blir overholdt."

Havforskningsinstituttet (19.8.2011) skriver i en e-post at det planlagte tiltaket evt. bare vil få minimale effekter for endelig utslipp av ferskvann til kystvannet ved Åna-Sira.

Direktoratet for mineralforvaltning (30.8.2011) skriver i en e-post at de ikke kan se at prosjektet vil komme i berøring med viktige mineralressurser, og de har derfor ingen merknader.

Anne Bjørg Eftestøl Ravnevang (31.8.2011) er eier av en av hyttene ved Kleivvatnet. Hun opplyser om at terrenget rundt hytten er slik at naturlig ferdsel er over vannet gjennom hele året; med båt om sommeren og snøscooter eller ski om vinteren. Ved en regulering av vannstanden om vinteren frykter hun derfor at det vil bli farlig å ferdes på isen, noe som i perioder vil gi svært vanskelig tilkomst til hytta. Ravnevang skriver at terrenget rundt Kleivvatnet er meget kupert, og at turen til hytten dermed vil endre seg fra 10 minutters gange fra skogsbilvei, til flere timers tur gjennom vanskelig terreng dersom

adkomst over isen ikke blir mulig. En mulig løsning kan være å få laget en gangbro over osen Kleivvatnet /Røysevatnet som vil gi tilkomst til hytten uansett vann og isforhold. Ravnevatn mener en slik bro også vil være svært nyttig for de andre hyttene som ligger rundt Botnevatnet, som også vil møte tilsvarende problem med usikker is. Videre skriver Ravnevatn at det i dag dannes fine sandstrender langs hele eiendommen ved lav vannstand, og at en regulering med 1,5 m muligens kan føre til utvasking og ras.

Tiltakshavers kommentarer til innkomne høringsuttalelser

Småkraft AS kommenterer de innkomne høringsuttalelsene i sitt brev av 8.9.2011. Til høringsuttalelsene fra Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Direktoratet for mineralforvaltning og Statens vegvesen har de ingen spesielle merknader. På uttalelsen fra Norsk maritimt Museum svarer Småkraft AS med at de tar innspillet til følge ved planlegging og bygging, og vil følge opp med å varsle utførende part om det skulle oppdages materiale som kan være vernet eller fredet.

Til høringsuttalelsene fra Fylkesmannen i Vest-Agder, Sirdal kommune og Statnett, skriver Småkraft AS at de vil ta innspillene til følge ved planlegging, bygging og drift.

Småkraft AS har følgende kommentar til høringsuttalelsen fra Anne Bjørg Eftestøl Ravnevatn:

”På vinterstid vil det ikke bli foretatt noen aktiv regulering av magasinene. Om det skulle komme flommer på vinterstid vil nok isforholdene bli påvirket, men det vil de bli også uten noen regulering av vann. Vi kan derfor ikke se at tiltaket vil påvirke adkomst til hytte i nevneverdig grad. Vi finner det riktig å vise til at samlige grunneiere rundt vann, inklusive Ravnevatn, har inngått avtale om det omsøkte tiltaket, og at manøvreringsregimet har hensyntatt grunneieres ønsker. Ravnevatn har også muligheten til å krysse over ved Botnevatnet (som andre hytteiere), noe som gjør turen 5-10 minutter lenger. Når det gjelder privatrettslige forhold om mulighet for å lage bro er ikke dette noe Småkraft kan ta stilling til.”

NVEs oppsummering av konsesjonssøknaden

Søker

Småkraft AS eies av Statkraft-alliansen som består av Skagerak Energi AS, Agder Energi AS, BKK AS og Statkraft SF. Småkraft AS er også konsesjonær til Oftedal I og II som vil kunne få økt produksjon som følge av den omsøkte reguleringen.

Søknaden

Småkraft AS har søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å regulere Kleivvatn med 1,5 m, Røysevatn med 0,8 m og Botnevatn med 0,4 m. Høyden på eksisterende dam vil økes med 0,5 m. Bakgrunnen for søknaden er ønske om å kunne benytte 12,2 % mer av det årlige tilsiget til kraftproduksjon. Dette vil øke produksjonen med ca. 3,26 GWh i året. Søker mener at en regulering vil kunne redusere de store flomvannføringene i elva, samtidig som det medfører minimalt med nye inngrep.

Eksisterende forhold i vassdraget

Kleivvatn har tidligere vært regulert i kgl.res. av 13.6.1946. Det ble da gitt tillatelse til å demme opp tilsvarende 1,5 m over sommervannstanden. Det fremgår ikke av konsesjonen fra 1946 hvilken kote vannstanden da lå på, men Kleivvatn har blitt liggende på kote 448,0 moh etter at reguleringsretten gikk

ut i 1976. Naturlig vannstand i Kleivvatn ligger dermed i dag på kote 448,0 moh. Naturlig vannstand i Røysevatn ligger også på kote 448,0 moh, mens vannstanden i Botnevatn ligger på kote 448,1 moh.

Det ble gitt tillatelse til bygging av Oftedal I og II ved kgl. res. av 14.3.2005, og begge kraftverkene ble ferdigstilt i 2007. Eksisterende inntak til Oftedal I og II er plassert der Kleivvatn renner ut i Heiåni, og kraftverkene kjører kun på tilsig.

Grunneierforhold

Tiltakshaver opplyser om at det er inngått avtale med samtlige berørte grunneiere rundt innsjøene Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn.

Forholdet til Samlet plan, kommunale planer og verneplaner

Samlet Plan

Prosjektet trenger ikke behandles i samlet plan ettersom installert effekt er under 10 MW eller årlig produksjon er under 50 GWh.

Verneplaner

Prosjektet berører ikke vernede vassdrag eller områder vernet etter naturvernloven.

Nasjonale laksevassdrag

Prosjektet berører ikke nasjonale laksevassdrag. Vassdraget er ikke blant foreslåtte eller vedtatte laksevassdrag.

Kommunale planer

Tiltaket berører LNF-områder. Sirdal kommune har utarbeidet en egen temaplan for mikro-, mini- og småkraftverk. Det er utarbeidet egne retningslinjer og veiledende krav til avbøtende tiltak. Planarbeidet har ikke tatt høyde for regulering, men innholdet i retningslinjene er likevel relevante ved en vurdering av konkrete prosjekter. Kommunen skriver i sin høringsuttalelse at de er positive til en regulering av Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn.

NVEs vurdering av utredningene

I søknader om vassdragsreguleringer følger krav om innhenting av kunnskap gjennom vassdragsreguleringsloven og naturmangfoldloven. Hvor omfattende plikten til å skaffe informasjon er, vil bl.a. være avhengig av tiltakets omfang og påvirkning på naturmiljøet. Kravet til informasjonsinnhenting må stå i et rimelig forhold til den aktiviteten som er tenkt utført. Det følger av § 8 første ledd i naturmangfoldloven at beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Etter NVEs syn blir dette ivaretatt gjennom de omfattende prosessene og vurderingene som ligger til grunn for en innstilling, herunder høring av søknad med konsekvensutredning og fastsettelse av avbøtende tiltak, vilkår etc. Et positivt vedtak eller innstilling gis kun der hvor fordelene og nytten av å gjennomføre et tiltak vurderes å være større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Tiltakets virkning for naturmangfoldet er et sentralt tema i denne vurderingen.

Rådgivende Biologer AS har stått for gjennomføringen av utredningene og utarbeidelse av tilhørende miljørapport for biologisk mangfold, fisk og landskap. Utredningene som ligger til grunn for

miljørapporten bygger på en befaring til influensområdet og fiskeundersøkelser i Kleivvatn og Botnevatn med tilhørende gyteområder, som ble gjennomført den 6-7. september 2009, samt skriftlige og muntlige kilder. Det er videre brukt informasjon fra konsekvensutredningen for utbyggingen av Oftedal I kraftverk, ved søk i nasjonale databaser og nettbaserte karttjenester og ved muntlig og skriftlig kontakt med forvaltning og lokale aktører. Det er også vurdert hvor gode grunnlagsdataene er, etter anerkjente metoder for verdivurdering.

Rådgivende Biologer AS har i sin vurdering av landskapet fulgt en internasjonal tilnærming som er videreutviklet og tilpasset norske forhold. I miljørapporten blir landskapet i tiltaksområdet vurdert som et typisk landskap i området med noe lavere mangfold og flere eksisterende inngrep. Landskapet vurderes totalt sett til å ha under middels verdi.

I Miljørapporten brukes Direktoratet for naturforvaltning sin definisjon av INON-soner, og fagutreder konkluderer med at tiltaket ikke vil gi ytterligere reduksjoner i INON-områder.

Rådgivende Biologer AS opplyser i sin rapport at naturtypekartleggingen ble utført etter DN-håndbok nr.13. Det er også utført registreringer i "nøkkelområder" der viktige områder for fugl er kartlagt. Det fremkommer, av kontakt med miljøvern avdelingen hos Fylkesmannen i Vest-Agder, at det ikke er kjent biologiske verdier fra tiltaks - og influensområdet som er unntatt offentlighet. Utreder har brukt fagsystemet Naturbase til å se hvilke verdier som er registrert i influensområdet. Dataene i naturbasen er samlet inn av bl.a. kommuner, fylkesmann, sektormyndigheter og Direktoratet for naturforvaltning. Videre er Artsdatabankens Artskart brukt for å innhente opplysninger om registreringer av rødlistede arter i området.

Kartlegging av fiskebestandene i de berørte innsjøene ble gjennomført ved prøvefiske med garn i Kleivvatnet og Botnevatnet og elektrofiske i potensielle gytebekker 6.-7.september 2009. I tillegg ble det samlet inn og analysert prøver av pelagisk dyreplankton i innsjøene. Prøvefisket i Kleivvatn resulterte ikke i fangst, men det ble opplyst at det kun to dager tidligere var blitt fanget 15 aurer ved bruk av samme fangsmetode. Vurderingen i fagrapporten antar at den store forskjellen i disse to fangstene skyldes at aurene som ble fanget i Kleivvatnet to dager før antagelig var kjønnsmodne og på vandring opp mot Botnevatnet for å gyte. De aller fleste av de kjønnsmodne hannene og hunnene var gyteklare, og det ble fanget/observert en del gytefisk i bekkene. Det ble også prøvefisket i to gytebekker som renner inn i Botnevatnet.

Ved høring av søknaden har det ikke kommet inn kommentarer til de gjennomførte utredningene. Etter NVEs vurdering er det gjennomført grundige fagutredninger. Etter vår oppfatning oppfyller kunnskapsgrunnlaget i denne saken de krav naturmangfoldlovens § 8 og vannressursloven § 23 stiller til nivå. Grunnlaget står etter NVEs mening i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Det er imidlertid sjelden at alle virkninger kan forutsies helt eksakt. En viss grad av usikkerhet vil alltid være tilstede på enkelte områder. Der kunnskapen om miljøvirkningen er usikker, skal det tas høyde for å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 9. Det legges derfor stor vekt på avbøtende tiltak, som skal gjennomføres basert på standard vilkår fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven. De foreslåtte vilkårene og avbøtende tiltakene vil redusere eventuelle negative virkningene for naturmangfoldet. Det vises til prinsippene i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Når det gjelder forhold knyttet til vilkår ved en eventuell konsesjon vil vi kommentere alle relevante synspunkter som har kommet frem gjennom høringsuttalelsene, under avsnittene "NVEs vurdering av konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn", "Merknader til konsesjonsvilkårene etter vassdragsreguleringsloven" eller "Andre merknader".

NVE mener at utredningene, sammen med foreliggende kunnskap, høringsinnspill og tiltakshavers kommentarer til disse, danner tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag slik at NVE kan ta stilling til konsesjonsspørsmålet. Vi legger til grunn at kunnskapsgrunnlaget etter NVEs mening oppfyller kravene i naturmangfoldloven § 8 og vassdragsreguleringsloven § 5. I vår vurdering av risiko for skade legger vi vekt på at de planlagte inngrepene har et begrenset influensområde, og at området tidligere har vært regulert. Videre vil de foreslåtte vilkårene og avbøtende tiltakene kunne redusere de eventuelle negative virkningene for naturmangfoldet. Det vises til prinsippene i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

NVEs vurdering av konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn

Konsesjonsbehandling etter vassdragsreguleringsloven innebærer en konkret vurdering av de fordelene og ulempene et omsøkt prosjekt har for samfunnet som helhet. Det er kun enkelte konsekvenser av tiltaket som det er hensiktsmessig å tallfeste og som kan omtales som prissatte konsekvenser, for eksempel energiproduksjonen og ulike skatteinntekter. De aller fleste konsekvenser ved etablering av et vannkraftverk eller tilhørende reguleringsmagasin, er såkalte ikke-prissatte konsekvenser, hvor effekten av tiltaket ikke tallfestes. Miljøkonsekvensene blir oftest synliggjort gjennom kvalitative vurderinger. Vurdering av om det skal gis konsesjon til et omsøkt prosjekt eller ikke, er derfor i stor grad knyttet til en faglig skjønnsvurdering. NVE legger til grunn at de utredningene som er gjort, sammen med innkomne høringsuttalelser og søkers kommentarer til disse, gir tilstrekkelige opplysninger om verdier og konsekvenser av en gjennomføring av det omsøkte tiltaket.

I det følgende vil vi drøfte og vurdere sentrale forhold knyttet til regulering av Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn basert på informasjonen i søknaden, innkomne høringsuttalelser og søkers kommentarer til disse. I vår vurdering av tiltakets virkninger har vi valgt å fokusere spesielt på friluftsliv og naturmangfold, som synes som de mest konfliktfylte temaene i denne saken.

Hydrologi

Ved normal vannstand ligger Kleivvatn og Røysevatn på samme nivå (448,0 moh), mens Botnevatnet ligger noe høyere (448,1 moh). Søker skriver at økt damhøyde i forbindelse med den omsøkte reguleringen vil redusere overløpet over dammen i Kleivvatn og vannføringen i Heiåni med 12 % (fra 84,0 % til 71,8 % flomtap). Middelvannføringen for Oftedal I ligger i dag på 960 l/s med en pålagt minstevannføring i Heiåni på 100 l/s. Minstevannføringen i Heiåni vil forbli uendret, men søker opplyser om at det vil bli oftere perioder med kun minstevannføring sammenlignet med nåværende forhold. Etter NVEs vurdering vil ikke den omsøkte reguleringen føre til vesentlige virkninger for hydrologien i vassdraget.

Landskap

Rådgivende Biologer AS beskriver landskapet i tiltaksområdet som et typisk landskap med noe lavere mangfold og enkelte uheldige inngrep. Influensområdet beskrives som et område som ligger på grensen mellom de to landskapsregionene "Heibygdene Dalane og Jæren" og "Fjellskogen i Sør-Norge". Rådgivende Biologer AS skriver at eksisterende vei og dam utgjør to dominerende landskapselement i landskapsrommet rundt den eksisterende dammen i vestenden av Kleivvatnet, og at hele området allerede er sterkt preget av eksisterende inngrep. Landskapet vurderes derfor til å ha under middels verdi. Den omsøkte reguleringen vil kun innebære mindre fysiske inngrep i forbindelse med økning av damhøyden. Søker opplyser om at minstevannføringen som ble fastsatt for Heiåni i forbindelse med bygging av Oftedal I og II, vil fortsette som før, men at flomoverløpene over dammen i Kleivvatn vil bli

sjeldnere og kan bli mindre. Tiltaket vurderes i fagrapporten samlet sett til å få liten negativ konsekvens for landskapet.

Sirdal kommune skriver i sin høringsuttalelse at reguleringen vil kunne redusere flomvannføringen i Heiåni og dermed redusere opplevelseskvaliteten av dette landskapselementet. Det vil imidlertid stort sett være de små flomtoppene som uteblir eller reduseres i mengde, og de store flomtoppene vil være omtrent som før. Både Sirdal kommune og fylkesmannen skriver at selve reguleringen vil medføre en utvaskingssone som gir et negativt visuelt inntrykk, hovedsakelig rundt Kleivvatn og Røysevatn. Reguleringssonene i Kleivvatn og Røysevatn vil få reguleringssoner som vil ligge under vann i lengre sammenhengende perioder, og det vil på sikt sannsynligvis bli noe utvasking i disse sonene. Reguleringssonen i Botnevatn vil få kortere perioder under vann og trolig bli lite påvirket. Søker opplyser at det er planlagt å holde en relativt konstant sommervannstand på dagens nivå, og den ekstra magasinkapasiteten er tenkt brukt kun i perioder med spesielt høyt tilsig. Etter NVEs vurdering vil en slik regulering og manøvrering ikke ha vesentlige virkninger for landskapet.

Inngrepsfrie naturområder

På grunn av allerede eksisterende inngrep inngår hele prosjektets influensområde i et inngrepsnært område, dvs. mindre enn 1 km fra tyngre tekniske inngrep. Tiltaket vil ikke medføre ytterligere tap av INON-områder og NVE vurderer derfor temaet som lite beslutningsrelevant for vår anbefaling.

Naturmangfold

Naturtypen ”viktig bekkedrag” og ”intensivt drevet jordbrukslandskap” forekommer i tiltaksområdets nedre del. Naturtypene oppgis til å bli lite påvirket av tiltaket fordi det får sin tilførsel av vann fra Espetveitåni og bekkene som kommer inn fra nord, og i liten grad fra berørt elvestrekning som går fra Kleivvatnet. Mye av vegetasjonen i området bærer preg av menneskelig påvirkning, spesielt gjennom grøfting av myrområder og flere granplantefelt rundt vannene. Det fremkommer av miljørapporten at rødlistearten ask (NT) er registrert i influensområdet nær Oftedal. Floraen består ellers av vanlige arter og området gis derfor liten verdi for flora. Utreder skriver videre at tiltaket, i forhold til dagens situasjon, vil medføre høyere vannstand i Kleivvatnet, Røysevatnet og Botnevatnet ved store flommer. Vannstandsendringenes virkninger på vegetasjonen vil bli størst rundt Kleivvatn og Røysevatn som følge av større reguleringssone og fordi disse reguleringssonene vil få lengre perioder med høyere vannstand enn tidligere. Arter som tåler store endringer i grunnvannsnivået vil kunne bli dominerende i områdene i reguleringssonen. Mulige virkninger som følge av en regulering er oppsummert som følger i fagrapporten:

- Matter av myr vil kunne løsrives og transporteres rundt i innsjøen
- Arealer over demningsgrensen vil få noe hevet grunnvannstand, som igjen kan føre til forsumping
- Trær nær magasinet får redusert tilvekst
- Reguleringssonen blir mer erodert

Sirdal kommune skriver i sin høringsuttalelse at det vil være gunstig å kjøre kraftverket med størst mulig last i perioder med høy vannstand, for å redusere virkningen av neddemming på planter i strandsonen. Dette for at vannivået i innsjøen raskt skal komme ned til et stabilt nivå, og perioden med neddemming reduseres. NVE vil her påpeke at det er naturlig at kraftverket vil kjøre med mest mulig last i perioder med høy vannstand for å unngå flomtap. Videre konstaterer NVE at reguleringen vil medføre få nye tekniske inngrep og at virkningene derfor er konsentrert til reguleringssonen. Med bakgrunn i de

opplysninger som foreligger fra utredninger og høringsuttalelser vurderer NVE tiltaket til å få små virkninger for flora.

I DN's Naturbase er influensområdet gitt viltvekt 3 (etter verdisetting fra DN-håndbok nr.11) som tilsier et viktig viltområde, og influensområdet ligger innenfor et beiteområde for elg. Videre er det rundt Botnevatnet observert bever i og nær innsjøen, og en beverhytte lokalisert i tjernet sør for Botnevatnet. Ettersom det blir få nye tekniske inngrep vurderer NVE virkningene ved tiltaket som små for elg og bever i området. Eventuelle virkninger vil kunne avbøtes gjennom standard naturforvaltningsvilkår som er foreslått i innstillingen.

Rådgivende Biologer AS skriver i miljørapporten at alle de tre berørte vannene ligger innenfor påviste yngleområder for ande-, vade- og måkefugler. Innenfor influensområdet er det, i Artsdatabankens Artskart, påvist følgende rødlistede fuglearter: myrhauk (VU), vipe (NT), svartand (NT), stær (NT), hønselhauk (NT) og tornskate (NT). Svartand er registrert i Kleivvatn og Botnevatn, mens de resterende rødlisteartene er observert ved Oftedal. Fagrapporten opplyser om at svartand normalt hekker like etter isen har gått og ofte tett i strandlinjen. En heving av vannstanden i en periode mellom begynnelsen av mai og midten av juni vil dermed kunne føre til at egg blir liggende under vann, som vil føre til manglende hekkesuksess i slike år. For de andre rødlisteartene er det ikke ventet at tiltaket vil få noen virkning. Tiltaket gis derfor liten negativ konsekvens for rødlistearter. Samlet sett er utreders vurdering at tiltaket vil gi liten negativ konsekvens for terrestrisk miljø.

Etter NVEs vurdering vil tiltaket primært gi negative virkninger for svartand som hekker ved Kleivvatn og Botnevatn. Både Sirdal kommune og fylkesmannen ber om at vannstanden ikke heves fra starten av mai til midten av juni av hensyn til fugl som hekker i reguleringssonen. Etter NVEs vurdering vil eventuelle virkninger for hekkende svartand i området i stor grad kunne reduseres gjennom avbøtende tiltak, i form av krav om mest mulig stabil vannstand i hekkeperioden, som foreslått gjennom vedlagte konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement.

Når det gjelder akvatisk miljø skriver Rådgivende Biologer AS at det i dag er en selvrekrutterende aurebestand som er felles for Botnevatnet, Røysevatnet og Kleivvatn. Heiåni, som renner nedstrøms dammen i utløpet av Kleivvatnet, har få oppvekstområder for fisk og begrenset med egnede steder for gyting. Utreder opplyser om at det ved fiskeundersøkelser i nedre del av Heiåni i 2004 ble fanget enkelte større aure, men det ble antatt at det ikke foregikk gyting i elven og at fisken som ble fanget hadde trukket opp fra Espetveitåni. Gytingen skjer i løpet av september i to tilløpsbekker sørøst i Botnevatn, og auren vandrer til Kleivvatn etter at den har blitt relativt stor. Utreder skriver i fagrapporten at det ble funnet relativt få arter av pelagisk dyreplankton i Kleivvatn og Botnevatn. Rådgivende Biologer AS vurderer tiltaket til å få ubetydelige konsekvenser for akvatisk miljø. Med bakgrunn i de opplysningene som foreligger fra gjennomførte undersøkelser og innkomne høringsuttalelser vurderer NVE tiltaket til å få små virkninger for akvatisk miljø i området. Videre vil eventuelle virkninger kunne avbøtes gjennom standard naturforvaltningsvilkår som er foreslått og lagt ved innstillingen.

NVE mener at det faglige grunnlaget som foreligger for området tilsier at de negative virkningene for terrestrisk og akvatisk miljø blir små, og at forholdet til berørte arter derfor ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Negative virkninger ved tiltaket vil kunne reduseres ved fastsetting av avbøtende tiltak.

NVE registrerer at lokaliteten vil bli berørt av en regulering primært når det gjelder rødlistearten svartand. Avbøtende tiltak kan iverksettes for å redusere virkningene for svartand i hekkeperioden, gjennom pålegg om å holde mest mulig stabil vannstand i innsjøene fra 10/5 – 15/7. Den omsøkte reguleringen vil også påvirke vegetasjon i reguleringssonen. Vegetasjonstypen er imidlertid vanlig i landet for øvrig, og arealet som forsvinner er svært begrenset.

NVE konstaterer at de negative konsekvensene for naturens mangfold og naturmiljø er vurdert til å være relativt små. Etter vår vurdering er det derfor begrenset risiko for vesentlige endringer for naturmangfoldet på sikt (jf. naturmangfoldlovens §§ 4 og 5). Etter vårt syn er konsekvensene for naturens mangfold som følge av det omsøkte tiltaket ikke så store at de er avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Videre vil konsekvensene kunne avbøtes gjennom tiltak med hjemmel i konsesjonsvilkårene, jf. naturmangfoldlovens § 9.

Samlet belastning

I følge naturmangfoldlovens § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut i fra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Dette innebærer kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet må fremskaffes slik at den samlede belastningen kan identifiseres, jf. også formuleringen i § 8 om "effekten av påvirkninger". I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep.

Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn ligger innenfor vassdragsområdet Sira- og Sokna som har et totalt areal på 2 515 km². Innenfor dette området ligger vassdraget Heiåni/Sira (også kalt Oftedalvassdraget i søknaden) som utgjør totalt 5,39 km², og strekker seg fra utløpet av Kleivvatnet til innløpet av Botnevatnet. Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn utgjør til sammen 0,906 km² av dette arealet.

Innenfor vassdragsområdet Sira og Sokna er det fra før av bygd ca. 20 kraftverk, men innenfor vassdraget Heiåni/Sira er det ikke omsøkt eller meldt andre prosjekter. Det er omsøkt et betydelig antall prosjekter innenfor vassdragsområdet Sira - og Sokna, og virkningene av disse prosjektene vil for en stor del være avhengig av hvilke utbyggingsløsninger det ev. gis konsesjon til, på hvilke vilkår og mulighetene for avbøtende tiltak. Hvorvidt fremtidige tiltak vil medføre at den samlede belastningen på Sira- og Soknavassdraget overstiger en antatt tålegrense for økosystemet vil først kunne vurderes nærmere når prosjektene er utredet og vilkår og avbøtende tiltak er vurdert.

Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn har i dag en livskraftig aurestamme og bestandsutviklingen er positiv. Størst usikkerhet knytter det seg til den fremtidige utviklingen av fuglebestandene som hekker ved innsjøene. For svartand som hekker ved innsjøene vil tiltaket kunne få virkninger for hekkesuksessen til disse individene. Det bør derfor settes vilkår ved en eventuell konsesjon for å redusere virkninger for hekkende svartand i området. NVE mener at søkeren så vidt mulig skal holde et stabilt nivå i innsjøene i hekkeperioden for svartand, og har derfor foreslått at det i manøvreringsreglementet settes krav om at vannstanden skal holdes på mest mulig stabilt nivå i perioden fra 10/5 – 15/7. For de øvrige rødlistede artene som er registrert i området kommer det frem gjennom utredningene at influensområdet for reguleringen har liten verdi, og at en regulering ikke vil ha vesentlig betydning for deres videre utvikling.

NVE har foreslått standard naturforvaltningsvilkår i en eventuell konsesjon. Disse gir miljøforvaltningen relativt vide fullmakter til å pålegge miljøforbedrende tiltak.

NVE anser føre-var-prinsippet etter naturmangfoldlovens § 9 som oppfylt. Kleivvatn har tidligere vært regulert og ligger i et område som fra før er betydelig preget av tekniske inngrep. Dette er tatt med i vurderingen av konsekvensene for naturmangfoldet, og vi legger derfor til grunn at også kravene til vurdering av samlet belastning etter naturmangfoldlovens § 10 er oppfylt.

Eksisterende vassdragsinngrep, tidligere regulering, og etablert veinett utgjør de vesentligste belastningene på økosystemet i tiltaksområdet i dagens situasjon. Etter NVEs vurdering vil den omsøkte reguleringen medføre liten ekstra belastning for naturmangfoldet i området utover virkningene fra allerede utbygde Oftedal I og II.

Friluftsliv

Småkraft AS skriver i søknaden at området brukes til friluftsliv hele året og at det ligger flere hytter rundt innsjøene. En regulering av innsjøene vil kunne gjøre ferdsel på isen mer usikker enn tidligere. Dette vil være negativt for ferdselen i området på vinterstid. Gjennom høringsuttalelsene kommer det frem at bruken av området er av lokal karakter, og at det ikke er regionale eller nasjonale friluftsinnteresser i området. Sirdal kommune og fylkesmannen ber om at det skiltes tydelig om at innsjøene er regulert og at isforholdene kan være usikre, slik at de som bruker området blir kjent med dette.

Alle grunneiere har inngått avtale med søker, men det har kommet inn en høringsuttalelse hvor det uttrykkes bekymring rundt adkomst til hyttene på vinterstid. Det fremkommer gjennom søkers kommentarer til de innkomne høringsuttalelsene at det på vinterstid ikke planlegges aktiv manøvrering av magasinene. Etter søkers oppfatning vil tiltaket derfor ikke påvirke adkomst til hyttene i området i vesentlig grad. Etter NVEs oppfatning er dette privatrettslige forhold som må avklares mellom søker og berørte grunneiere.

Etter NVEs vurdering vil den omsøkte reguleringen ikke medføre vesentlige virkninger for friluftslivet i området. Videre vil NVE foreslå at det fastsettes vilkår i konsesjonen om merking av alle partier av isen som antas å bli usikker ved eventuell nedtapping om vinteren.

Kulturminner og kulturmiljø

Søker skriver at det, i følge databasen Askeladden, ikke er registrert kulturminner innenfor eller i nærheten av influensområdet. Det ble heller ikke gjort observasjoner under feltbefaring av området. Norsk Maritimt Museum ber om at tiltakshaver underretter den som skal utføre arbeidene med reguleringen om at museet varsles om eventuelle oppdagelser av kulturhistorisk materiale. Søker svarer i sine kommentarer til høringsuttalelsen at temaet vil bli ivaretatt under planlegging og bygging, og fulgt opp dersom det skulle oppdages materiale som kan være vernet eller fredet. NVE er av den oppfatning at fagutredningen som foreligger er tilstrekkelige for å vurdere søknaden om regulering av Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn. Etter NVEs vurdering vil dette temaet bli tilstrekkelig ivaretatt gjennom forslag til vilkår post 9 i konsesjonen.

Landbruk

Søker opplyser om at reguleringen ikke vil berøre områder som benyttes til landbruk. Det er heller ikke kommet inn noen høringsuttalelser som omhandler dette temaet. NVE slutter seg til søkers vurdering og legger til grunn at tiltaket ikke vil få virkninger for landbruksområder.

Forholdet til annet lovverk

Forurensningsloven

Bygging av høyere dam kan medføre forurensning i anleggsperioden. NVE forutsetter at søker tar kontakt med Fylkesmannen i Vest-Agder for nødvendig tillatelse etter forurensningsloven. For øvrig viser vi til standard forurensningsvilkår, jf. post 10 i vilkårene.

Kulturminneloven

Vi viser til vilkår om kulturminner og forutsetter at utbygger tar nærmere kontakt med Vest-Agder fylkeskommune for å avklare forholdet til kulturminnelovens § 9. Saken har blitt sendt på høring til fylkeskommunen, men NVE har ikke mottatt uttalelse til søknaden.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1.7.2009, og skal erstatte blant annet naturvernloven.

Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Formålet med loven skal også gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, samisk kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper.

Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet, prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. I vår vurdering av søknaden om regulering av Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn legger vi til grunn bestemmelsene i §§ 8-12. Det omsøkte tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til den samfunnsmessige gevinsten og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies (jf. naturmangfoldlovens § 7 jf. §§ 8-12). Vi viser til våre vurderinger av konsekvensutredningen og vurderingene i kapittelet om "Naturmangfold" og "Samlet belastning".

Forholdet til vannforskriften og § 12-vurdering

Vassdragsmyndigheten som sektormyndighet skal sørge for at vannforskriften blir fulgt opp gjennom sektorbeslutninger slik som konsesjonsbehandlingen av vassdragstiltak, både etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven.

NVE har ved vurderingen om konsesjon bør gis etter vassdragsreguleringsloven foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. Vi har vurdert praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene eller ulempene ved tiltaket. Det er foreslått konsesjonsvilkår som anses egnet for å avbøte en eventuell negativ utvikling i vannforekomsten. Vilkårene omfatter blant annet detaljplan, forurensning og naturforvaltning med hjemmel for kunne pålegge ulike miljøtiltak. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Tiltaket vil øke kraftproduksjonen i et vassdrag som tidligere har vært regulert. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet, å øke fornybar energiproduksjon, ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

Oppsummering og NVEs anbefaling

Kunnskap om miljøvirkninger av vannkraftutbygginger er generelt god. Det er imidlertid sjelden at man kan forutsi alle virkninger helt eksakt. En viss grad av usikkerhet vil i slike saker være tilstede på enkelte områder. Der kunnskapen om miljøvirkningene er usikker, er det tatt høyde for å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldlovens § 9. Det legges derfor stor vekt på avbøtende tiltak som skal gjennomføres basert på standardvilkår og forslag til manøvreringsreglement.

Med utgangspunkt i det som er kommet fram av søknad, utredninger, høringsuttalelser og egne vurderinger kan de viktigste positive og negative virkningene oppsummeres i følgende punkter:

Fordeler:

- Produksjon av regulerbar kraft
- Tiltaket vil produsere ca. 3,26 GWh ny fornybar energi
- Utnyttelse av et område som allerede er berørt
- Inntekter til grunneiere og Sirdal kommune
- 1-2 nye arbeidsplasser i anleggsperioden

Ulemper:

- Negative virkninger for hekkende fuglearter i området
- Utvasking i en reguleringszone på inntil 1,5 m langs Kleivvatn, inntil 0,8 m langs Røysevatn og inntil 0,4 m langs Botnevatn
- Mer usikker is på innsjøene for hytteeiere

Utbygging i et vassdrag som fra før er betydelig påvirket av tidligere regulering er i tråd med sentrale styringssignaler, og bidrar til en fornuftig ressursutnyttelse. Vi registrerer at den omsøkte reguleringen vil bidra til å øke kraftproduksjonen og inntektene i kommunen, og samtidig medføre minimalt med nye inngrep. Det er ikke kommet inn innvendinger mot de omsøkte planene, men det har kommet inn forslag til avbøtende tiltak for å redusere eventuelle negative virkninger. NVE har tatt hensyn til disse forslagene i utarbeidelsen av forslag til konsesjonsvilkår. De negative effektene er i hovedsak knyttet til større variasjon i reguleringssonen, fare for mer usikre isforhold og negative virkninger den rødlistede fuglearten svartand som hekker i området. Basert på informasjon i søknad og høringsuttalelser, vil de negative virkningene av prosjektet for naturmangfold, landskap, fisk, fiske og friluftsliv etter vårt syn være små. Negative virkninger for naturmangfold og friluftsliv vil for en stor del kunne avbøtes ved tiltak.

Med hjemmel i vassdragsreguleringslovens § 8 anbefaler vi at Småkraft AS får tillatelse til å regulere Kleivvatn, Røysevatn og Botnevatn, som omsøkt, og på de vilkår som er foreslått.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vassdragsreguleringsloven

Vi har ikke funnet grunn til å kommentere poster i vilkårene der det foreslås brukt standard vilkår uendret og der det ikke har kommet innspill i høringsuttalelsene. For øvrige poster har vi følgende kommentarer:

Post 1: Konsesjonstid og revisjon

Konsesjonen gis på ubegrenset tid, jf. Ot. Prp. Nr. 61 (2007-2008). Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 post 3.

Post 2: Konsesjonsavgifter

Etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 vil det måtte betales årlige konsesjonsavgifter. I likhet med hva som er vanlig ved nye konsesjoner foreslår vi at avgiftene settes til kr 24,- pr. nat. hk. til kommunen og kr 8,- pr. nat. hk. til staten. NVE mener at konsesjonens omfang og virkninger ikke er av en slik størrelse at det gir grunnlag for opprettelse av næringsfond. Etter søkers foreløpige beregninger vil reguleringen av innsjøene øke vannkraften med 1 120 nat. hk. NVE vil fastsette endelig kraftgrunnlag når reguleringen eventuelt er iverksatt og ut fra de gitte konsesjonsvilkårene.

Post 7: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Detaljer ved prosjektet som utforming av dammen vil ligge under denne posten. Anleggsarbeid ved heving av dammen ved Kleivvatn som kan virke forstyrrende på hekkende svartand, skal legges utenom mai og juni. For andre rødlistete fuglearter som hekker i nærheten av prosjektområdet kan fylkesmannen pålegge stans i anleggsarbeidet i hekkeperioden dersom det antas at disse vil bli forstyrret. Tidspunkt vurderes i samråd med fylkesmannen og fastsettes gjennom godkjenning av detaljplanene.

NVE påpeker at standardvilkårene har krav om at kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene. Dette sikrer etter vårt syn kommunens deltagelse i detaljplanleggingen.

Post 8: Naturforvaltning

NVEs forslag er noe redusert i forhold til standardvilkår for naturforvaltning. Vi finner ikke grunnlag for å pålegge utbygger innbetaling av årlig beløp til kommunen for å fremme fiske, jakt og friluftsliv. NVE kan heller ikke se at det er behov for å pålegge konsesjonær dekking av utgifter til ekstra jaktoppsyn i anleggsperioden.

Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Fagutreder foreslår at det gjennomføres ny fiskeundersøkelse 4-5 år etter et eventuelt nytt reguleringsregime for å kontrollere at aurebestanden fortsetter å rekruttere i innløpsbekkene. Etter NVEs mening blir dette tilstrekkelig ivarettatt gjennom standard naturforvaltningsvilkår bokstav a, hvor det blant annet stilles krav om at konsesjonær etter nærmere bestemmelser av vedkommende myndighet skal sørge for forholdene er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon. Videre plikter konsesjonær, etter nærmere bestemmelse av vedkommende myndighet, i medhold av dette vilkårets bokstav IV å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dersom det skulle vise seg å bli behov for tilrettelegging for den lokale aurebestanden ved et senere tidspunkt vil dette være et tema som fylkesmannen eventuelt må ta stilling til.

Post 9: Automatisk fredete kulturminner

NVE anbefaler at det gis standard kulturminnevilkår i denne saken. Norsk Maritimt Museum ber om at tiltakshaver underretter den som skal utføre arbeidene i forbindelse med reguleringen om at eventuelle oppdagelser av kulturhistorisk materiale må varsles om til museet. NVE understreker at det er kulturmyndigheten som forvalter kulturminneloven, og det er derfor viktig at søker har nær kontakt med kulturminnemyndigheten under utarbeidelsen av detaljplanene.

Post 14: Manøvreringsreglement

NVE legger til grunn av Kleivvatn og Botnevatn er hekkelokaliteter for svartand. Svartand er rødlistet med status "nær truet" (NT), og er sårbar for vannstandsendringer i hekketiden fordi de i liten grad kan gå på land, og derfor har reiret tett ved vannkanten. Svartanda trekker inn til hekkeområdene i april- mai, og eggene legges vanligvis i slutten av mai eller begynnelsen av juni. Rugetiden er vanligvis på ca. 30 dager og ungene blir flyvedyktige etter 6-7 uker. NVE legger til grunn at den omsøkte reguleringen vil kunne føre til en aktiv utnyttelse av reguleringsmagasinet i hekketiden, og at dette vil kunne gjøre det vanskelig for svartand å hekke i de berørte innsjøene. NVE har mottatt uttalelser fra Fylkesmannen i Vest- Agder og Sirdal kommune som begge påpeker at det må tas hensyn til hekkende rødlistearter i området. Sirdal kommune og fylkesmannen ber om at vannstanden ikke heves fra starten av mai til

midten av juni av hensyn til fugl som hekker i reguleringssonen. NVE anbefaler at kraftverket bør kjøres slik at vannivået i innsjøene holder et så stabilt som mulig nivå i hekkeperioden. Behovet for stabil vannstand er fra bygging av reir og fram til rugetiden er slutt og ungene har kommet seg på vannet. NVE anbefaler derfor at det i manøvreringsreglementet presiseres at vannstanden, så langt det er mulig, skal holdes på et stabilt nivå mellom 10/5 og 15/7.

Post 16: Merking av usikker is

Flere høringsuttalelser ber om at det blir skiltet tydelig om usikker is på innsjøene om vinteren. Av dette vilkåret fremgår det at alle partier av isen som antas å bli usikre ved nedtapping om vinteren skal merkes eller sikres etter nærmere anvisning fra NVE.

Andre merknader

Privatrettslige spørsmål

Privatrettslige spørsmål som angår de enkelte eiendommer som blir berørt av utbyggingen må løses direkte mellom utbygger og de respektive grunneierne.

Grunneier Ravnevatn ber om at bygging av gangbro over osen Kleivvatnet /Røysevatnet vurderes. Etter NVEs vurdering er dette noe som evt. må avklares nærmere i avtale mellom søker og grunneier.

Videre saksbehandling

Saken oversendes med dette til Olje- og energidepartementet for videre behandling. Til orientering introduserte NVE elektronisk arkiv fra 1.1.2007 og saksdokumenter fra NVE til OED vil dermed tilgjengeliggjøres i Web-løsningen "SeDok". Dersom det er dokumenter i saken som ikke tilgjengeliggjøres elektronisk vil disse kunne oversendes i papirform.

Med hilsen

Per Sanderud
vassdrags – og energidirektør

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Vedlegg: Kart
 Forslag til vilkår etter vassdragsreguleringsloven
 Forslag til manøvreringsreglement

Kopi (innstilling, vilkår): Småkraft AS, Postboks 7050, 5020 Bergen